

проведення практичних навчальних занять за допомогою інтерактивних технологій, проведення комплексних тактичних навчань для повноцінного формування навичок застосування психологічних знань в процесі здійснення слідчої діяльності.

Список використаних джерел

1. Охріменко І.М., Лузанова Г.О. Організаційно-психологічні особливості професійної компетентності слідчого як суб'єкта призначення судово-психологічних експертиз / І.М. Охріменко, Г.О. Лузанова // Науковий вісник Ужгородського національного університету, 2014. Серія ПРАВО. Випуск 28. – Том 3. – С. 86–90.

2. Ратинов А.Р. Судебная психология для следователей. – М., 1967.

Юрченко-Шеховцова Тетяна Іванівна,
науковий співробітник наукової лабораторії
з проблем психологічного забезпечення та
психофізіологічних досліджень Національної
академії внутрішніх справ

ДОСЛІДЖЕННЯ ХАРАКТЕРОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Для ефективного виконання професійної діяльності правоохоронець повинен володіти певним «арсеналом» психологічних професійно-важливих якостей. Вивчення професійно-психологічних якостей, в тому числі, характерологічних особливостей особистості правоохоронця завжди відзначалось актуальністю та окреслювало своєрідність об'єкту дослідження багатьох науковців. Урахування результатів вивчення характерологічних особливостей правоохоронця надавало можливість психологу прогнозувати його поведінку в екстремальних ситуаціях [1, с. 12]; планувати подальші заходи роботи з ним (психопрофілактичні, психокорекційні тощо).

Важливо вивчати характерологічні особливості сучасних правоохоронців з метою подальшого прогнозування їх ефективності при виконанні службових завдань, а також для розвитку необхідних якостей, що відповідають вимогам професії.

В рамках дисертаційної роботи нами було проведено вивчення характерологічних особливостей груп поліцейських за допомогою опитувальника Реймонда Кеттелла, який висував припущення, що риси особистості як деякі гіпотетичні психічні структури визначають поведінку індивідуума [2, с. 170].

Аналіз результатів дослідження був здійснений відповідно попередньому розподілу піддослідних на три групи за стажем роботи у правоохоронних органах: перша група – зі стажем до 3-х років, друга група – від 3 до 10 років, третя група – понад 10 років служби. Отримані (за Р. Кеттеллом) показники свідчать про те, що більшості поліцейських притаманні наступні системні якості:

С (емоційна стійкість/нестійкість). Стриманість, раціональний погляд на речі, постійність інтересів. Схильність підтримувати стійкі норми поведінки. Реалістичне ставлення до життя. Показник за цим фактором у респондентів з найменшим досвідом практичної діяльності не має вираженого піку, на відміну від показника у групах поліцейських з більшим стажем роботи у правоохоронних органах (другій та третій).

Е (домінантність/покірність). Прагнення до домінування, незалежність, впевненість у собі та власних силах, небажання визнавати тиск з боку оточуючих. Значення за фактором домінантність виявилось статистично значущим в усіх групах обстежених. Проте найбільше він виражений у обстежених з другої групи, які служать у поліції більше трьох років.

Ф (заклопотаність/безпечність). Імпульсивність, активність, емоційна життєрадісність, прагнення до лідерства, безпечність. На відміну від другої та третьої груп показовим цей фактор виявився у респондентів першої групи, стаж роботи яких не перевищує трьох років.

ОЗ (самоконтроль/імпульсивність). Точність у виконанні соціальних вимог, цілеспрямованість, контроль власних емоцій та поведінки. Притаманний всім трьом групам респондентів з деяким збільшенням у піддослідних другої групи, стаж служби яких сягає від трьох до десяти років.

Аналізуючи характерологічні показники у кожній групі респондентів окремо, ми отримали відмінності, саме між групами поліцейських, розподілених за стажем служби:

1. Поліцейським, які прийшли до лав Національної поліції України та не мали до цього досвіду роботи у правоохоронних органах, притаманне: дисциплінованість, прагнення контролювати власну поведінку, використовувати планомірний підхід до виконання передбачуваних дій, дотримання соціальних вимог. Їм властива оптимістичність, імпульсивність та безпечність, прагнення до змін та різноманітності, схильність до спілкування. Схильність домінувати, прагнення до самоствердження, незалежність, активність, впертість. Поряд з цим наявні недовірливість, підозрлість, схильність до суперництва, скептичність до моральних мотивів поведінки інших людей, у колективі – відособленість. Занепокоєність, схильність фіксувати власну увагу на невдачах.

2. Поліцейським з більшим стажем роботи (від трьох до десяти років) у правоохоронних органах властиво: достатній самоконтроль, дисциплінованість, точність у виконанні соціальних вимог. Емоційна врівноваженість, впевненість у собі, працездатність, орієнтованість на реальність. Прагнення домінувати, займати лідерські позиції, незалежність у судженнях.

3. Поліцейським з найбільшим стажем роботи у правоохоронних органах (понад 10 років) притаманне: дисциплінованість, самоконтроль поведінки. Емоційна стійкість та витривалість, впевненість у собі. Незалежність у судженнях та прагнення до авторитарності.

Оптимістичність, готовність прийти на допомогу, схильність до спілкування. Прагнення дотримуватися встановлених традицій, норм, принципів. Проте недовіриливо та з сумнівом можуть сприймати нове.

Отримані результати дослідження надали змогу нам констатувати наявність відмінностей в залежності від стажу роботи. Молодим працівникам притаманна деяка безпечність, підозрілість та настороженість по відношенню до оточуючих. З набуттям практичного досвіду службової діяльності підвищується емоційна витривалість, самоконтроль поведінки. Правоохоронці, які служать більше 10 років характеризуються консерватизмом і з сумнівом та недовірою можуть сприймати нове. Вищезазначені тенденції доцільно враховувати при проведенні заходів психологічного супроводження працівників правоохоронних органів з метою спрямованого формування необхідних здібностей та розвитку професіоналізму.

Список використаних джерел

1. Формування психологічної готовності працівників органів внутрішніх справ до дій в екстремальних ситуаціях затримання озброєного злочинця : наук.-практ. посібник / Казміренко В.П., Казміренко Л.І., Александров Д.О., Андросюк В.Г., Юсупов В.В., Черновський О.К. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2013. 96 с.

2. Методология и методы социальной психологии. / Е.В. Шорохова. Академия наук СССР институт психологии. Издательство «Наука». М., 1997. 245 с.

Діденко Ірина Олександрівна,

начальник сектору поліграфологічних досліджень та психологічного забезпечення Департаменту «Корпус оперативно-раптової дії» Національної поліції України

ПРОФІЛАКТИКА СИНДРОМУ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ В ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ПІДРОЗДІЛІВ ПОЛІЦІЇ ОСОБЛИВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ «КОРД»

Термін «емоційне вигорання» («burnout» – вигорання) вперше у науковий обіг був введений американським психіатром Х. Фрейденбергером у 1974 році. Однак важливо відзначити, що дослідники емоційного вигорання, говорять про нього неоднозначно: як про професійну деформацію, яка негативно відбивається на професійній діяльності; як про механізм психологічного захисту, який дозволяє регулювати психіку і захищати її від негативних емоційних дій. Науковці однак у тому, що синдром емоційного вигорання є одним із суттєвих проявів професійної деформації.

Дотримуючись наукових поглядів Бойка В.В. емоційне вигорання слід розглядати як вироблений особистістю механізм психологічного захисту, при якому у відповідь на окремі психотравмуючі впливи